

**IZVEŠTAJ
O NAPADIMA NA BRANITELJE
LJUDSKIH PRAVA
U SRBIJI ZA 2021. GODINU**

Foto: Đorđe Kostić

Izdavač:

Komitet pravnik za ljudska prava – YUCOM
Kneza Miloša 4
11103 Beograd
www.yucom.org.rs

Priredio:

Komitet pravnik za ljudska prava - YUCOM

Za izdavača:

Katarina Golubović

Lektura:

Ljiljana Korica

Dizajn i prelom:

Dosije studio

Ova publikacija sastavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za njenu sadržinu isključivo je odgovoran Komitet pravnik za ljudska prava YUCOM i partneri i njena sadržina nužno ne izražava i stavove Evropske unije.

Sadržaj

1. UVOD	5
2. NAJČEŠĆE UGROŽENA PRAVA BRANITELJA LJUDSKIH PRAVA	7
3. IZDVOJENI NAPADI	10
3.1. Napadi na slobodu okupljanja ekoloških aktivista	10
3.2. Neosnovane tužbe protiv aktivista	15
3.3. Napadi na aktiviste koji se bave suočavanjem sa prošlošću	18
3.4. Tabloidne kampanje protiv aktivista	22
4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	27
ANEKS: Spisak napada	29

Mesta napada na branitelje/ke ljudskih prava u 2021. godini

1. UVOD

Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM je 7. novembra 2020. godine pokrenuo prvu interaktivnu [mapu](#) napada i pritisaka na branitelje ljudskih prava u Srbiji. Druga godina prikupljanja podataka još jednom je potvrdila neophodnost postojanja ovakve alatke koja na nepristrasan način, zasnovan na činjenicama, ukazuje na sve teži položaj aktivista i organizacija koje se zalažu za ljudska prava. Napadi i pritisci postaju sve ozbiljniji i sve češće targetiraju građane koji nisu aktivisti, ali su pružali podršku zaštiti ljudskih prava. Kroz istraživanje javno dostupnih podataka i razgovore sa žrtvama pritisaka i napada, na mapi je tokom 2021. godine registrovano 73 napada i pritisaka, kako na aktiviste koji se bave zaštitom ljudskih prava, tako i na građane koji su se zbog svojih postupaka našli u toj ulozi i trpeli posledice.

Kroz statistički pregled dostupan na mapi, javnost može steći uvid u podatke o polu i prebivalištu žrtava napada, o tome da li represiju trpi direktno lice, kolega ili član porodice. Dostupni su i podaci o napadaču, vrsti napada i vrsti ugroženog prava. Na osnovu svih do sada prikupljenih podataka, pokazalo se da su tokom 2021. godine najugroženije bile sloboda izražavanja, sloboda udruživanja i sloboda okupljanja. Izveštaj ima za cilj da zainteresovanoj domaćoj i međunarodnoj javnosti pruži jednostavan uvid u trenutnu situaciju i informacije o položaju branitelja ljudskih prava u Srbiji koje do sada nisu bile dostupne na sličnim mapama regionalnog i međunarodnog tipa.

Foto: Vesna Lalić/Nova.rs

2. NAJČEŠĆE UGROŽENA PRAVA BRANITELJA LJUDSKIH PRAVA

Ograničenje slobode izražavanja i sloboda udruživanja su, kao i u 2020. godini, ostala najugroženija prava braniteljki i branitelja ljudskih prava i nevladinih organizacija kada se posmatra statistika broja slučajeva. Ono što je karakteristično za ovu godinu jeste činjenica da ograničenje slobode okupljanja, iako zabeleženo u manjem broju slučajeva, po svojoj prirodi, utiče na mnogo veći broj ljudi. Tačnije, zbog jednog slučaja ograničenja slobode okupljanja, ovo pravo može biti povređeno hiljadama ljudi koji su se okupili, ili su želeli da se okupe radi ostvarivanja određenog cilja ili prenošenja određene poruke. Iz tog razloga, upravo je sloboda okupljanja pravo koje je obeležilo 2021. godinu kao najugroženije. Za razliku od 2020. godine kada su okupljanja bila ograničena uglavnom iz opravdanog razloga javnog zdravlja, u 2021. godini, ograničenja javnih okupljanja su po prirodi bila faktička (poput direktnog upadanja [vozilima](#) u grupu protestanata), pravna (pisanje [prekršajnih naloga](#), [zabrane skupova](#)), i institucionalna

(poziv upućen od strane MUP-a da se [prijavljaju](#) građani koji protestuju i da se popisuju registarske tablice na blokadama). Zabeleženo je i jedno zakonsko ograničenje slobode okupljanja u slučaju [Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini](#). Zakon, donet sa veoma kratkim rokom javne rasprave od 20 dana, o čijem donošenju javnost Srbije skoro uopšte nije bila ni obaveštena, propisuje: „Za održavanje javnih okupljanja, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom i zatvorenom prostoru (u daljem tekstu: aktivnosti) koje mogu dovesti do prekoračenja graničnih vrednosti indikatora buke, jedinica lokalne samouprave, odlukom određuje ulice, delove ulica i naselja i druge lokacije namenjene za te svrhe, kao i mere zvučne zaštite u vreme održavanja. Za prijavljivanje ovakvog skupa predviđen je rok od 20 dana od početka održavanja okupljanja.”¹ Ovakvo rešenje nije u skladu sa Zakonom o javnom okupljanju i predviđenim

.....
1 Čl. 20 Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 96/2021)

rokovima. Budući da su politički skupovi, mitinzi i protesti, vrste skupova koji redovno, prekoraču predviđenu granicu buke (uzvikivanje parola, lupanje u šerpe, korišćenje pištaljki...), ovim rešenjem je jedinicama lokalne samouprave dato ovlašćenje da odlučuju o održavanju ili neodržavanju javnih okupljanja, pod izgovorom zaštite stanovništva od buke.

Treba naglasiti da ograničenje slobode okupljanja ne predstavlja samo direktna zabrana nekog skupa, već i svako prekomerno i nepotrebno nametanje obaveza organizatorima skupa koje otežava organizovanje skupa. U konkretnom slučaju, to je izuzetno dugačak rok za prijavu skupa

i potreba da se od jedinice lokalne samouprave dobije odobrenje za održavanje ovakvog skupa uz ograničenje mesta okupljanja.

Ograničenje slobode okupljanja predstavlja sistematsko gušenje građanskog otpora odlukama donosilaca vlasti i kao takvo mora biti shvaćeno kao ozbiljan alarm svim međunarodnim i domaćim institucijama. Bez slobode okupljanja, nema ni slobode da se izrazi neslaganje sa onim što vlast u jednoj državi čini ili ne čini.

VRSTA UGROŽENOG PRAVA

Foto: Filip Krainčanić /Nova.rs

3. IZDVOJENI NAPADI

3.1. Napadi na slobodu okupljanja ekoloških aktivista

Broj napada usmerenih na aktiviste i organizacije za zaštitu životne sredine bio je u porastu tokom 2021. godine, a uključivali su [blaćenje u medijima](#), [uvrede i pretnje](#), [pokretanje prekršajnih postupaka](#), [višestruke provale u prostorije organizacija](#), kao i [fizičke napade](#). Budući da je Beograd među [najzagađenijim](#) gradovima u svetu, aerozagađenje je često bilo predmet ovih [protesta](#). Zagađenje je posledica oslanjanja energetskog sistema Srbije na termoelektrane na ugalj, kao i štetnih emisija iz teške industrije i rudnika. Kako su izvor zagađenja često velike kineske investicije, koje se predstavljaju kao [spas](#) za ekonomiju Srbije, ekološki aktivisti se, u tabloidima koje sufinansira država, ali i na fantomskim portalima, [etiketiraju](#) kao antikineski lobisti ili ekonomske ubice.

Zahvaljujući početnim uspesima i [zabrani](#) izgradnje mini-hidroelektrana u pojedinim opštinama, protesti ekoloških aktivista su u porastu. Tokom prethodnog perioda, protiv organizatora i učesnika javnih skupova pokrenuto je stotine prekršajnih postupaka u vezi sa Zakonom o javnom okupljanju (ZJO), Zakonom o javnom redu i miru (ZJRM) i Zakonom o bezbednosti saobraćaja na

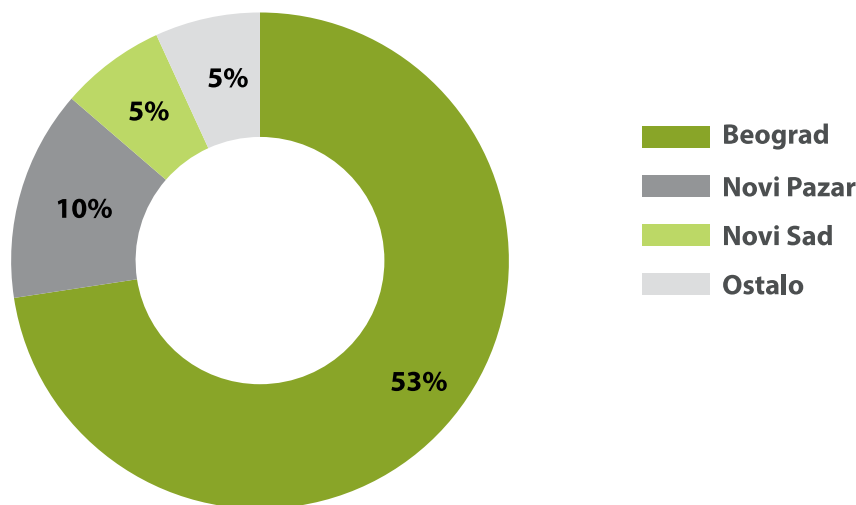
putevima (ZOBS). Zakon o javnom redu i miru se često zloupotrebljavao za suzbijanje mirnih protesta zbog većeg broja prekršaja koje sadrži, uključujući i vikanje u javnosti. Prekršajni postupak može imati odvraćajuće dejstvo na aktivizam, pogotovo kada visoke novčane kazne mogu biti preinačene u zatvorsku kaznu. Bez obzira na osnovanost zahteva policije i konačnu odluku suda, tokom prekršajnog postupka koji može trajati do dve godine, aktivisti su demotivisani da učestvuju u daljoj organizaciji javnih skupova.

Najviše napada na branitelje i braniteljke ljudskih prava je tokom 2021. godine zabeleženo u Beogradu, Novom Pazaru i Novom Sadu. Ekološki aktivisti su u preko 50 opština² dobili prekršajne naloge u vezi sa učešćem na blokadama organizovanim krajem 2021. godine. Ovo je, iz praktičnih razloga, na mapi incidenata zabeleženo kao jedan kontinuirani napad, a za prebivalište meta napada je uzeto sedište udruženja koje je predvodilo proteste.

.....

2 Ada, Beograd, Blace, Bobište, Boljevac, Bor, Bratimilovce, Brestovac, Čačak, Čuprija, Donje Trnjane, Đurđin Gaj, Kuršumlja, Gornji Milanovac, Jagodina, Kikinda, Kovin, Kragujevac, Kruševac, Kuršumlja, Lazarevo, Leskovac, Ljig, Lučani, Markovac, Negotin, Niš, Nova Varoš, Novi Pazar, Obrenovac, Omoljica, Oparić, Ostojićevo, Pančevo, Pirot, Požarevac, Požega, Preljina, Prijepolje, Prokuplje, Riljac, Ruma, Senta, Šid, Smederevo, Sombor, Stara Pazova, Subotica, Tabanovac, Turekovac, Užice, Valjevo, Vlasotince, Vranje, Vršac, Zaječar, Zrenjanin

PREBIVALIŠE BRANITELJA/KI LJUDSKIH PRAVA KOJI SU BILI META NAPADA U 2021. GODINI

Direktan uzrok masovnih okupljanja i blokade puteva u Beogradu i drugim gradovima u Srbiji, od kraja novembra 2021. godine, bilo je [usvajanje](#) Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi i Zakona o eksproprijaciji. Usvajanje ovih zakona je u javnosti percipirano kao otvaranje puta za eksploataciju litijuma od strane Rio Tinta u dolini reke Jadar. Zakon o eksproprijaciji sadržao je neustavne odredbe kojima se lica, čija je imovina predmet eksproprijacije, lišavaju prava na delotvoran pravni lek zbog izuzetno kratkih rokova. Osim toga, uključivao je veoma široku definiciju javnog interesa koja je bila podložna zloupotrebama. Zakon o referendumu i narodnoj inicijativi je građane praktično lišavao prava na peticiju kroz uvođenje visoke takse za overu potpisa. Organizacije i stručnjaci su se izjasnili [protiv](#) eksploatacije litijuma u dolini Jadra, navodeći katastrofalne ekološke posledice, kao i [istoriju](#) Rio Tinta.

Protesti koje je predvodilo udruženje Kreni-Promeni počeli su 27. novembra 2021. blokadom autoputeva i motoputeva na više lokacija u Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Šapcu i drugim gradovima, na dan kada je u Beogradu trebalo da se održi konvencija vladajuće Srpske napredne

stranke. U Šapcu se policija povukla sa blokade, a pristalice SNS-a su pokušale da oslobode put autobusima sa učesnicima konvencije, koristeći buldožer protiv mirno okupljenih građana. Jedan od učesnika blokade, Dragan Milovanović, [skočio](#) je na buldožer, uspeo da savlada vozača i spreči ga da pregazi ljude. Nakon toga, grupa maskiranih lica izašla je iz opštinskih automobila i [napala](#) okupljene građane drvenim palicama i čekićima. Desetine ljudi zvalo je policiju sa lica mesta, ali su im pozivi [prekidani](#).

Čovek koji je uspeo da zaustavi buldožer uhapšen je i [optužen](#) za nanošenje teških telesnih povreda vozaču buldožera, za šta je zaprećena kazna do 5 godina zatvora. Državni mediji i državni zvaničnici su događaj predstavili kao napad na običnog čoveka koji je vozio građevinsku mašinu, ne pominjući maskirane napadače koji su išli iza buldožera. Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je u [izjavi](#) za TV Pink 28. novembra 2021. rekao da u postupcima vozača nema ništa protivzakonito, navodeći da bi, prema zakonu Oklahome koji štiti vozače koji su bežeći od nereda udarili pešake, on bio zaštićen. Link ka zakonu Oklahome kasnije je na svom Tviter nalogu [podelio](#) i

ambasador Srbije u SAD, Marko Đurić. Došlo je do velikog broja hapšenja, a na desetine ljudi dobilo je [prekršajne naloge](#) i prijave u vezi sa učešćem na blokadi.

Između dva vikenda vođena je kampanja blaćenja organizatora i učesnika blokade. Premijerka Ana Brnabić nazvala je 27. novembra 2021. blokade na putevima neverovatno [destruktivnim i fašističkim](#), preteći građanima krivičnim prijavama. Ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Vulin je 30. novembra 2021. blokade nazvao fašističkim, a organizatore označio kao „[rokfele-rove plaćenike](#)“. Rekao je da će policija morati da primeni nasilje. U [saopštenju](#) MUP-a od 27. novembra 2021. navedeno je da policija ne može da obezbeđuje i garantuje bezbednost neprijavljenih skupova, dodajući da isključivu odgovornost za sve što se dogodi učesnicima skupa snose organizatori. U svetlu događaja koji su se odigrali u Šapcu, ova izjava je viđena kao pretnja i odobravanje napada koje bi maskirani pojedinci pod kontrolom vladajuće SNS mogli da izvrše protiv mirnih demonstranata. TV Pink sa nacionalnom pokrivenošću emitovala je 4. decembra 2021. specijalnu TV emisiju „[Teror nad narodom](#)“ u kojoj su gosti demonstrante nazivali „teroristima“. Voditelj emisije je mirno okupljene građane uporedio sa teroristima, navodeći da su i oni, poput terorista, organizovani u ćelije. Jedan od učesnika je otišao i korak dalje poredeći ih sa Al-Kaidom i ISIS-om, te je naveo da preslikavaju taktiku terorističkih organizacija.

Pored tendencioznog izveštavanja o blokadama, u provladinim medijima su često objavljivani i video priloci tome kako se protestima navodno blokiraju [kola hitne pomoći](#), roditelji sa decom, [svatovi](#) koji idu na svadbu itd. Organizatori su osporili ove navode kada je reč o propuštanju kola hitne pomoći, te se u medijima pojavila i [tvrdnja](#) da su svatovi koji su išli na svadbu zapravo provokatori vladajuće partije. Policija je građane koji su delili poziv na blokadu na društvenim mrežama, identifikovala kao organizatore, te im je slala patrole na kućnu adresu kako bi ih upozorila na kršenje zakona. Ministarstvo unutrašnjih poslova, koje se nije odazivalo na direktne pozive brojnih građana nakon napada sa bagerom u Šapcu, je 2. decembra 2021. objavilo poseban broj

telefona na koji građani mogu [obaveštavati](#) policiju o kršenju zakona, počinocima ili registracijama vozila koja se koriste za blokade. Nakon prve blokade 27. novembra 2021., uniformisana policija nije bila vidljiva na protestima, te nije čak ni preusmeravala saobraćaj na autoputu koji je bio blokiran.

Prema [navodima](#) organizatora na blokadama se 4. decembra 2021. okupilo oko 80.000 ljudi, dok je prema procenama predsednika Vučića taj broj bio 31.000. Tendencioznim pozicioniranjem njihovog drona koji je snimao skup, TV Pink je pokušavao da ilustruje [navode](#) da je „Dvadeset ljudi blokiralo Beograd i 20 ljudi maltretira hiljade građana koji moraju da idu peške“. Tokom ove blokade bilo je više pokušaja gaženja demonstranata, a [povređena](#) je najmanje jedna žena, koja je prevezena u Hitnu pomoć. U Novom Sadu su maskirana lica [napala](#) ljude koji su blokirali put. U Beogradu je došlo do provokacija jer su maskirane osobe [palile baklje](#) na nadvožnjaku autoputa u blizini blokade, a neke od baklji su bačene na mirne demonstrante. Provladini tabloidi su ovaj događaj iskoristili u cilju diskreditacije blokade, nazivajući protest „[ekološkom bakljadom](#)“.

Maskirani napadači
napadaju građane
na blokadi u Šapcu

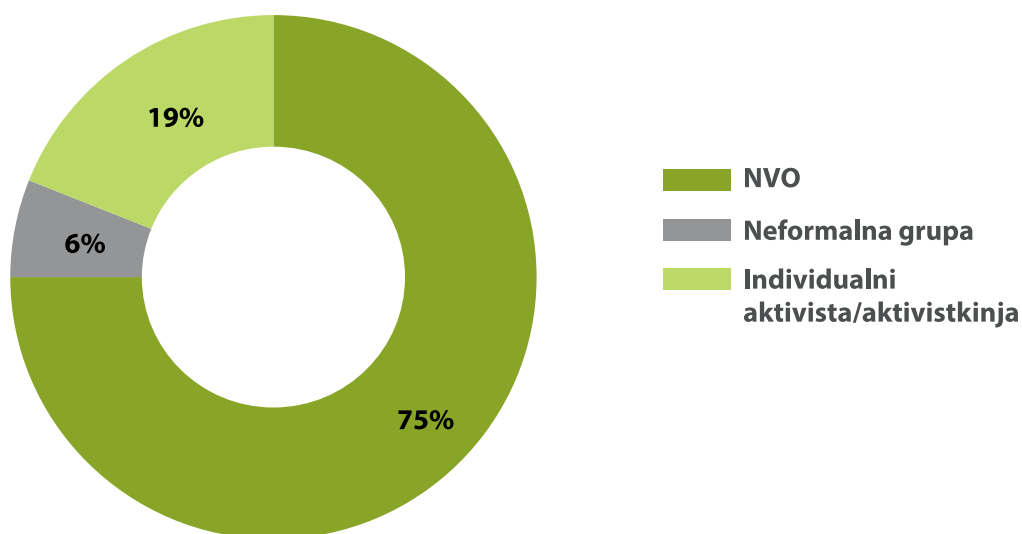
Foto: Marko Zamurović

Maskirane osobe bacaju
baklje na građane
na blokadi u Beogradu

Foto: Vesna Lalić/Nova.rs

METE NAPADA U 2021. GODINI

Predsjednik Srbije je 8. decembra 2021. u [televizijskom nastupu](#) najavio da će Narodnoj skupštini vratiti Zakon o eksproprijaciji, dok će Zakon o referendumu i narodnoj inicijativi koji je već potpisao uskoro biti izmenjen, što se i dogodilo [10. decembra 2021.](#) Lider Kreni-Promeni Savo Manojlović je u [snimku](#) na Instagramu objavio da su svi zahtevi ispunjeni, da će održati reč i zaustaviti blokade puteva. Druge organizacije su obećale da će [nastaviti protest](#) sa proširenom listom zahteva u vezi sa iskopavanjem litijuma od strane Rio Tinta, što je i učinjeno.

Do zaključenja ove publikacije, najmanje 1000 građana dobilo je prekršajne naloge za prekršaj Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima. Iz praktičnih razloga, ovi masovni napadi su na gornjem grafikonu prikazani kao napadi na neformalnu grupu ili nevladinu organizaciju koja organizuje proteste. Policija nije, u skladu sa Zakonom, okupljene građane obavestila o snimanju, te postoji bojazan da je korišćen nelegalan softver za prepoznavanje lica. Organizacije civilnog društva su [osudile](#) postupanje policije i podsetile na obavezu ovog državnog organa da obezbedi mirno okupljanje i da svojim postup-

cima spreči nasilje i neeskalira dodatno situaciju. Organizatori, nevladine organizacije i advokati su ponudili pravnu i finansijsku pomoć građanima pogođenim prekršajnim postupcima.

3.2. Neosnovane tužbe protiv aktivista

Preveden na srpski jezik, SLAPP³ je pojam koji obuhvata strateški postupak protiv učesća u javnim politikama. U pitanju je relativno nova pojava u našoj sudskoj praksi koja predstavlja svojevrsnu zloupotrebu prava. Radi se najčešće o građanskim (parničnim postupcima) koje pokreću fizička lica protiv aktivista, neretko i medija, zbog neke informacije koja je objavljena u javnosti. U osnovi SLAPP postupka je zahtev za naknadu štete zbog povrede časti i ugleda, koji ne mora uopšte biti osnovan. Suština zahteva

3 Engl. Strategic lawsuit against public participation.

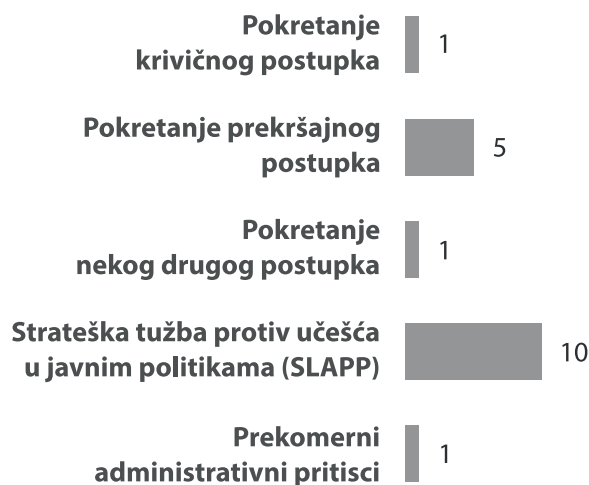
nije da on bude usvojen, već da tuženu stranu navede da mobilize svoje finansijske i ljudske resurse na odbranu od zahteva i zastraši aktiviste visokim novčanim odštetama i kaznama. Osim građanskih parnica, u našem pravu moguće je i da se SLAPP pojavi u formi privatne krivične tužbe zbog krivičnog dela uvreda ili zahteva za pokretanje prekršajnog postupka. Premda u Zakonu o obligacionim odnosima postoji odredba koja zabranjuje zloupotrebu prava,⁴ u praksi su presude koje odbijaju tužbeni zahtev po ovom osnovu malobrojne. SLAPP postupci predstavljaju nesrazmeran odnos moći između aktivista i

onih koji žele da obeshrabre aktivističko delovanje, jer podnosioci tužbe uvek raspolažu većim materijalnim resursima, a često imaju i političku funkciju.

Serijski SLAPP tužbi pogodila je aktiviste u Novom Pazaru koji su se javno oglasili protiv direktora novopazarske bolnice i načina na koji je upravljao bolnicom od početka epidemije COVID-19. Direktor bolnice, javni funkcioner i član Srpske napredne stranke, podneo je preko 30 tužbi zbog povrede časti i ugleda protiv aktivista, građana i lekara, koji su se javno oglašavali i protestovali nezadovoljni epidemiološkom situacijom i načinom na koji direktor upravlja bolnicom. U postupcima koji se svi vode pred Osnovnim sudom u Novom Pazaru, a za koje je u drugom stepenu nadležan Viši sud u Novom Pazaru, stigle su i prve osuđujuće presude protiv aktivista.

4 Čl. 13 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93, „Sl. list SCG“, br. 1/2003 - Ustavna povelja i „Sl. glasnik RS“, br. 18/2020): *Zabranjeno je vršenje prava iz obligacionih odnosa protivno cilju zbog koga je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.*

PRAVNE RADNJE KOJE SE KARAKTERIŠU KAO NAPAD ILI PRITISAK U 2021. GODINI

Aktivista
Aladin Paučinac na
protestu ispred
bolnice u
Novom Pazaru

Aladin Paučinac, aktivista, u dva postupka osuđen je za krivično delo uvrede prema Mehu Mahmutoviću, direktoru bolnice. U jednom od ovih postupaka, osuđen je zbog uzvikivanja parole „Meho, lopove!“, na protestu održanom ispred bolnice u Novom Pazaru. Za ovaj postupak karakteristično je da sud nije uzeo u obzir nijedan dokazni predlog odbrane, kao ni činjenicu da je okrivljeni aktivista i da je navodno krivično delo izvršeno na protestu, u grupi koja je uzvikivala parolu. Iako u Krivičnom zakoniku Srbije postoji jasan izuzetak od krivičnog dela uvreda u ovakvim slučajevima, sud ni to nije uzeo u obzir.⁵ Ove slučajeve treba posmatrati u kontekstu činjenice da je tužilac direktor jedine bolnice u Novom Pazaru i član vladajuće stranke, te je izve-

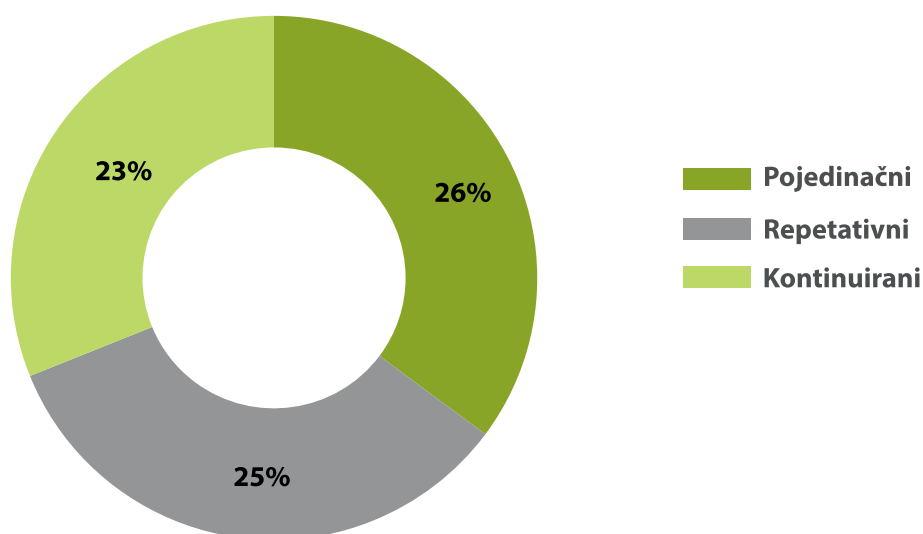
sno da kod sudija koje su iz Novog Pazara postoji strah od potencijalnog uskraćivanja zdravstvene zaštite kako njima, tako i članovima njihovih porodica, u slučaju donošenja presude na štetu tužioca.

Javnosti Srbije poznata je i tužba privatne kompanije Milenijum tim protiv pokreta Ne davimo Beograd, kojom je tražena naknada materijalne štete u iznosu od 12 miliona dinara, jer je pokret Ne davimo Beograd u nekoliko javnih istupa kritikovao rad ove kompanije i povezanost kompanije sa vrhom države.

SLAPP tužbe podnete su i protiv brojnih nezavisnih medija koji su pisali o zloupotrebama službenog položaja javnih funkcionera (među njima je i KRIK, mreža za istraživanje kriminala i korupcije koja trenutno u [brojnim tužbama](#) podnetim protiv njih, ima zahteve za naknadu štete u zbiru od 90 miliona dinara). Podaci o napadima na branitelje i braniteljke ljudskih prava u 2021. godini pokazuju da su napadi retko pojedinačni, već da se najčešće ponavljaju ili odvijaju kontinuirano.

⁵ Čl. 170 st. 4 Krivičnog zakonika RS („Sl. glasnik RS“, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019): *Neće se kazniti za delo iz st. 1. do 3. ovog člana učinilac, ako je izlaganje dato u okviru ozbiljne kritike u naučnom, književnom ili umetničkom delu, u vršenju službene dužnosti, novinarskog poziva, političke delatnosti, u odbrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, ako se iz načina izražavanja ili iz drugih okolnosti vidi da to nije učinio u nameri omalovažavanja.*

KONTINUITET PRITISAKA/NAPADA

3.3. Napadi na aktiviste koji se bave suočavanjem sa prošlošću

Napadi na aktiviste i organizacije koje se zalažu za suočavanje sa prošlošću, pokazuju tendenciju zaoštavanja u odnosu na prethodnu godinu. Organizacije koje su tokom više od 20 godina etiketirane kao strani plaćenici i domaći izdajnici i dalje su često meta govora mržnje. Napadi prate obrazac i najčešće predstavljaju odgovor na akcije obeležavanja godišnjice genocida u Srebrenici. Međutim, ove godine napadi su od [blaćenja](#) u tabloidima, koje sufinansira država, prerasli u [zabrane javnih okupljanja](#), ispisivanje [uvreda i pretnji](#) na prostorijama ovih organizacija i [hapšenje](#) aktivista koji se protive glorifikaciji osuđenih ratnih zločinaca.

Oslikavanje murala u Beogradu posvećenog osuđenom ratnom zločincu Ratku Mladiću, bio je povod za organizovanje javnog skupa Inicijative mladih za ljudska prava 9. novembra 2021, na Svetski dan borbe protiv fašizma i antisemitizma,

a s ciljem uklanjanja ovog murala. Iako se ovim danom obeležava Kristalna noć, početak progona Jevreja u Nemačkoj 1938. godine, policija je 4. novembra 2021. [zabranila](#) skup Inicijative sa obrazloženjem da može doći do fizičkog sukoba sa protivnicima skupa. Na ovaj način je negatorima genocida u Srebrenici omogućeno da pretnjom nasiljem uguše slobodu mirnog okupljanja građana koji se zalažu za pomirenje u regionu. Nedvosmisleno [podršku](#) zabrani dao je i ministar policije Aleksandar Vulin saopštenjem Ministarstva unutrašnjih poslova u kojem se navodi da se u „Beogradu neće niko sukobljavati na ulicama i kvariti život našim građanima, i niko neće neprijatelje Srbije obradovati slikama krvavih srpskih glava“. Inicijativa mladih je u zakonskim rokovima uložila žalbu na zabranu MUP-a i pokrenula [upravni spor](#).

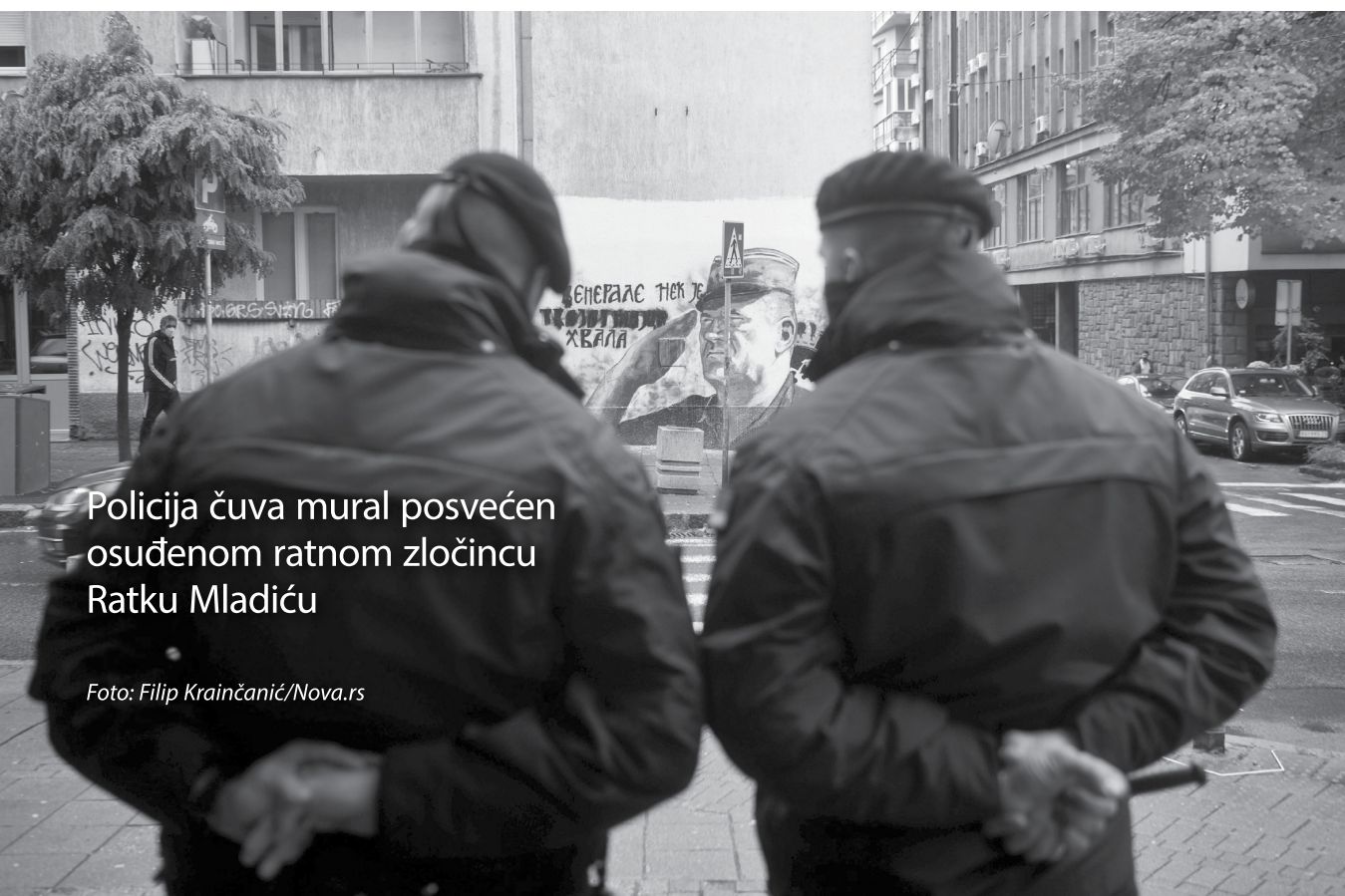
Inicijativa mladih je u [otvorenom pismu](#) 8. novembra 2021. naglasila da je saopštenje MUP-a i ministra Vulina shvatila kao pretnju da bi, u slučaju da dođu da uklone mural, bili napadnuti od strane paravojnih formacija pod kontrolom Vulina, kao i da im policija ne bi pružila zaštitu.

Upotreba **prekomerne sile** protiv građana na protestima u julu 2020. godine od strane policajaca u civilu koji se nisu identifikovali, dovela je do spekulacija o postojanju parapolicijskih formacija. Ovo je potvrđeno i tekstom **povučenog Nacrta** Zakona o unutrašnjim poslovima koji bi, osim što je sadržao brojna loša zakonska rešenja, legalizovao i postojanje ovakvih formacija.

Uprkos zabrani okupljanja, pojedini aktivisti su se okupili 9. novembra 2021. da izraze protest zbog murala osuđenog ratnog zločinca u centru grada, nakon čega su privedeni na nezakoniti način. Aktivistkinje Aida Ćorović i Jelena Jaćimović, **uhapšene** su od strane pripadnika policije u civilu koji su odbili da se legitimišu. Razlog hapšenja bio je bacanje jaja na mural posvećen Ratku Mladiću. Prema **navodima** MUP-a, protiv Aide Ćorović i Jelene Jaćimović podnete su prekršajne prijave zbog narušavanja javnog reda i mira.

Nakon puštanja iz pritvora, Jelena Jaćimović je ponovo napadnuta već isto veče. Vest o hapšenju

sa fotografijom aktivistkinje preneli su svi mediji, te su joj u ugostiteljskom objektu u centru grada prišli pripadnici ekstremno desničarske grupe. Jedan od njih je pokazao Jeleni Jaćimović njenu fotografiju na svom telefonu, i upitao je pretećim tonom: „Da li si ovo ti?” Incident su sprečili prisutni gosti i osoblje ugostiteljskog objekta koje je udaljilo desničarske aktiviste zato što nisu imali Kovid sertifikat. Nakon nekoliko dana, prostorije Inicijative mladih za ljudska prava su u dva navrata, **11.** i **16.** novembra 2021, išarane grafitima mržnje, a ova organizacija je poručila da su predsednik Aleksandar Vučić, predsednica Vlade Ana Brnabić i Ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Vulin svojim postupcima naručili grafite, te da ih neće uklanjati jer se radi o porukama ovih javnih funkcionera. Ova organizacija obratila se i Evropskom sudu za ljudska prava koji je **obavezao** Republiku Srbiju da odgovori na pitanja u vezi sa ugrožavanjem bezbednosti aktivista nakon zabrane skupa od 9. novembra. Kako podaci o napadima na branitelje i braniteljke ljudskih prava u 2021. godini pokazuju

Policija čuva mural posvećen osuđenom ratnom zločincu Ratku Mladiću

Foto: Filip Krainčanić/Nova.rs

najčešća vrsta fizičkog napada na imovinu je bilo oštećivanje imovine, odnosno crtanje grafita mržnje na prostorijama nevladinih organizacija.

Na mural posvećen Ratku Mladiću u nekoliko navrata bacana je farba koju bi maskirani mladići koji su čuvali mural vrlo brzo skidali zahvaljujući sloju nevidljivog laka kojim je mural zaštićen. Opštinska komunalna inspekcija je stambenoj zajednici uručila rešenje kojim ih [obavezuje](#) da uklone mural sa zida svoje zgrade, ali su stanari [strahujući](#) za sopstvenu bezbednost bezuspešno pokušavali da angažuju firmu koja bi ga uklonila. Kao rezultat odnosa vlasti prema ovom događaju, pojavio se veći broj murala i grafita posvećenih Ratku Mladiću u gradovima širom Srbije koje su aktivisti organizovano [uklanjali](#). Nakon održavanja skupa „Mural mora pasti” 13. novembra 2021, [otet je i javno spaljen](#) transparent Žena u crnom sa natpisom „Nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici”.

Opština Vračar je konačno 9. decembra 2021. [prekrećila mural](#), ali je i kreć ubrzo uklonjen.

Đinđića. Nepoznati muškarci sa obeležjima desničarske organizacije Levijatan su im onemogućili pristup konferenciji i upućivali uvrede i pretnje. Akcija prikupljanja potpisa za pomilovanje Jovanovića prethodno je održana u nekoliko gradova Srbije. Dva napada na osnivačicu Fonda za humanitarno pravo, Natašu Kandić, [21. maja](#) i [6. juna](#) 2021, u dnevnom listu Kurir bili su reakcija na njene objave na Tviter nalogu, u kojima je komentarisala izvinjenje predsednika Češke, Miloša Zemana za bombardovanje SRJ 1999. godine, odnosno izjavu predsednika Vučića koji je doveo u vezu poštovanje srebreničkih i jasenovačkih žrtava. Kandić se u člancima optužuje da pljuje Srbiju za novac i iznosi brutalne optužbe na račun srpskog naroda.

Napadi i pritisci na branitelje i braniteljke ljudskih prava su tokom 2021. godine najčešće targetirali organizacije (58%), pa zatim osobe muškog pola (31%) i osobe ženskog posla (11%). Međutim, kada je reč o oblasti suočavanja sa prošlošću primetno je da su meta napada najčešće žene.

FIZIČKI NAPAD NA POSED

Oštećivanje imovine

10

Druga povreda prava na imovinu

1

Postupanje vlasti izazvalo je brojne osude, a apel za uklanjanje murala uputili su, između ostalih, [savetnica generalnog sekretara UN](#), Elis Vairimu Nderitu, [izvestioci PACE za Srbiju](#) Pjero Fasino i Jan Lajdel- Grejndžer i [grupa poslanika Evropskog parlamenta](#).

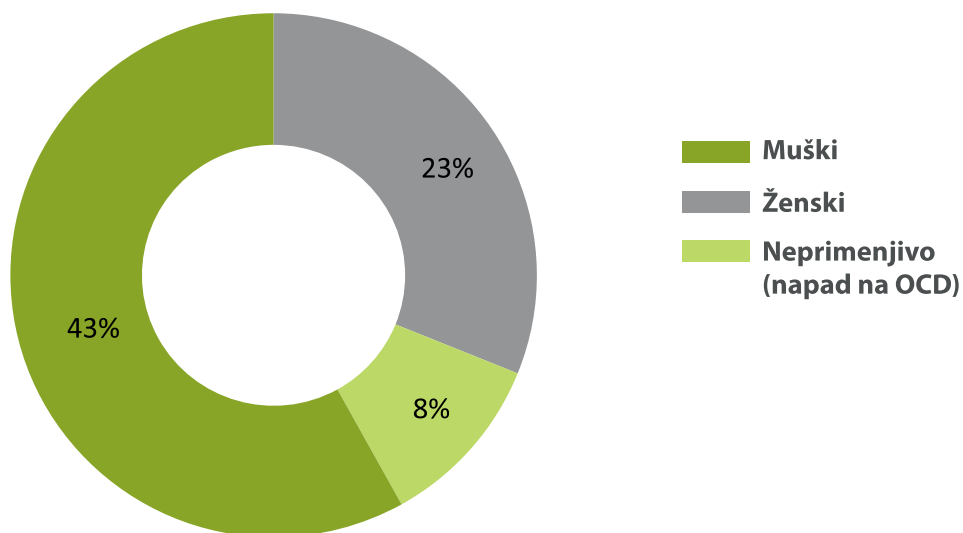
Aktivistima Inicijative mladih za ljudska prava i Fonda za humanitarno pravo 10. oktobra 2021. [nije bilo dozvoljeno](#) da prisustvuju konferenciji za novinare Dragana Vasiljkovića, poznatijeg kao Kapetan Dragan i osuđenog ratnog zločinca, na kojoj je traženo pomilovanje Zvezdana Jovanovića, osuđenog ubice premijera Srbije Zorana

Žrtve napada često su, tokom 2021. godine, bile i aktivistkinje Žena u crnom. Tokom ulične akcije u Kruševcu, 24. maja 2021, održane u znak sećanja na proteste u Rasinskom okrugu 1999, protiv prisilne mobilizacije i upućivanja muškaraca na Kosovo, bile su izložene verbalnim napadima i provokacijama ljudi koji su se predstavljali kao članovi Srpske radikalne stranke. Članovi pomenute stranke, postavili su u isto vreme i na istom mestu štand, delili promotivni materijal, dobacivali i komentarisali: „Ružne ste”, „Sram vas bilo”, „Nije bilo genocida u Srebrenici”, „Evo stiže Šešelj za 15 minuta”(?), „Samo još da ste dovele Natašu Kandić”...

Foto: Miloš Miškov

POL META NAPADA

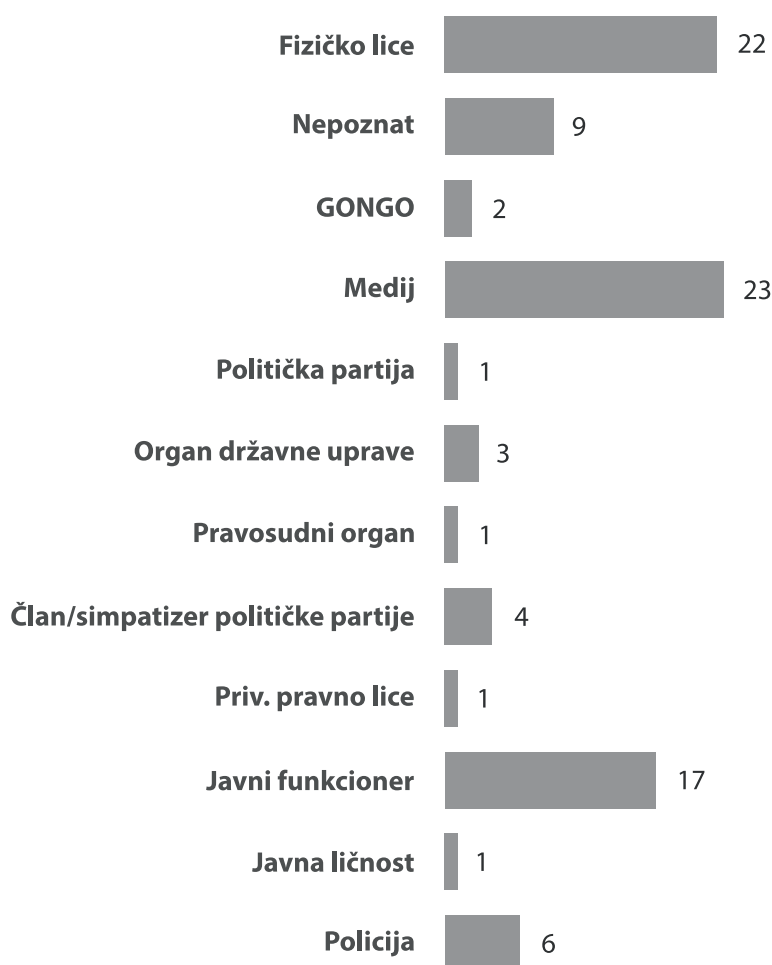

Na vratima organizacije Žene u crnom 25. oktobra 2021. osvanuli su **uvredljivi grafiti**. One navode da se to ne dešava prvi put, te da su napadači mahom nedržavni akteri pod kontrolom službi državne bezbednosti i da deluju uz prećutnu saglasnost garniture na vlasti. Slučaj je prijavljen policiji, a grafiti su **uklonjeni** zajedničkom akcijom nekoliko organizacija civilnog društva i pokreta Ne davimo Beograd.

3.4. Tabloidne kampanje protiv aktivista

Mediji su tokom 2020. bili najčešći napadači na aktiviste i organizacije koje se zalažu za ljudska prava. Bilo da je reč o tradicionalnim tabloidima ili fantomskim portalima poput Prismotre, u napadima su korišćeni i značajni državni resursi. Mnogobrojni napadi potekli su sa fantomskog portala Prismotra koji je prestao sa radom krajem 2020. godine, a čije članke su prenosili brojni lokalni mediji koje sufinansiraju lokalne samouprave. Tradicionalni tabloidi su u 2021. godini

PODACI O NAPADAČU

preuzeli glavnu ulogu u targetiranju aktivista i organizacija. [Istraživanje](#) CINS-a pokazalo je da tabloidi dobijaju značajna sredstva od države na lokalnim konkursima, uprkos tome što često krše kodeks novinarske etike. Takođe, upravo tabloidi koji dobijaju najznačajnija sredstva od države, prednjače u napadima na branitelje ljudskih prava. Pored dodeljene državne pomoći, podstičaj za neprofesionalno pisanje predstavlja i relativno dugo trajanje sudskih postupaka za povredu časti i ugleda i skromne naknade koje se dosuđuju licima koje su žrtve napada. Podaci o napadima na branitelje i braniteljke ljudskih prava u 2021. godini pokazuju da najviše napada potiče od medija, fizičkih lica i javnih funkcionera.

U napadima je prednjačio dnevni list Srpski telegraf koji je 23. avgusta 2021. objavio specijal pod naslovom „[Dosije mediji](#)“, uz najavu na naslovnoj stranici „Zapadni megafoni dobili milione.“ Ovaj napad bio je direktna reakcija na odluku društvene mreže Tviter da Srpski telegraf i još 8 medija iz Srbije označe kao „medije koji sarađuju sa Vladom Srbije“, što je tada predstavljeno kao „gušenje srpskih medija koji ne žele da se potčinjavaju stranom interesu“.

Osim nekoliko medija⁶ koji se primarno targetiraju, specijal se odnosi i na „otkrivanje ko finansira medije i NVO borce za demokratiju i slobodu“. Autori izdvajaju 10 nevladinih organizacija i fondacija.⁷ U tekstu koji nastoji da nevladine organizacije prikaže kao strane plaćenike i agente, navode se informacije o njihovim osnivačima, pravnim zastupnicima i najčešćim donatorima, sa namerom da se pokaže kako su funkcionisanje civilnog društva uredile strane države. Cilj finansiranja NVO je, kako se navodi, „promovisanje stavova suprotnih politici koju vodi Vlada Srbije“, posebno u kontekstu suočavanja s prošlošću i pitanja statusa Kosova. Ovakvim izveštavanjem su nevladine organizacije koje se zalažu za vladavinu prava i poštovanje ljudskih prava još jednom označene kao državni neprijatelji. Podaci o donatorima i iznosima donacija su javno dostupni

6 KRIK, BIRN, CINS.

7 Trag fondacija, Građanske inicijative, Komitet pravnika za ljudska prava - YUCOM, Fond za humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Evropski pokret u Srbiji, Nacionalna koalicija za decentralizaciju, Fondacija Catalyst i CRTA.

na sajtovima organizacija, ali je iz formulacija korišćenih u tekstu bilo jasno da su autori imali pristup bankarskim dokumentima koji predstavljaju poslovnu tajnu, te su pojedine žrtve napada podnele krivične prijave protiv nepoznatih izvršilaca iz poslovnih banaka i Uprave za sprečavanje pranja novca.

Srpski telegraf je 8. decembra 2021. objavio članak pod naslovom „Otkrivamo političku pozadinu protesta: Rat Rokfelera i Soroša oko referenduma u Srbiji“, koji je preneo i portal [Alo.rs](#), a kao reakcija na [konferenciju za novinare](#) na kojoj su Sava Manojlović, predstavnik Kreni-promeni i Katarina Golubović, predsednica YUCOM-a govorili o nedostacima Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi.

U članku su Manojlović i Golubović predstavljani kao plaćenici Rokfelera i Soroša, koji se nalaze na suprotnim stranama i koji sopstvene interese nameću kao opcije poželjne građanima, te su u cilju ilustracije članka iznošeni javno dostupni podaci o donacijama Fondacije Braće Rokfeler i Fondacije za otvoreno društvo ovim organizacijama. U članku se negira ekološki karakter protesta, već se povezuje sa političkim opcijama koje se bore za vlast, i koje bi ispunile sve strane interese uključujući priznanje Kosova i nestanak Republike Srpske.

Povodom izbijanja požara na deponiji u Vinči 7. avgusta 2021, nekoliko provladinih tabloida uključujući Alo, Informer i Republiku (Srpski telegraf), u tekstu od 9. avgusta 2021. pod nazivom „[POŽAR NA DEPONIJU U VINČI JE PODMETNUT!? Otkrivamo šta se desilo nekoliko minuta pre nego što je buknuła vatra!](#)“ insinuirali su da su požar podmetnuli aktivisti Ne davimo Beograd. Aktivisti su se našli na licu mesta i snimili požar, što su tabloidi iskoristili kao povod da ih povežu sa navodima da je požar podmetnut. Iz Ne davimo Beograd [navode](#) da je ovakav napad na njih posledica generalne „atmosfera laži koju stvaraju režimski mediji u Srbiji“, te da su godinama upozoravali nadležne na opasnost izazvanu neadekvatno obezbeđenom deponijom u Vinči, izveštavali građane i borili se protiv katastrofalnog projekta izgradnje spalionice na deponiji Vinča.

Naslovna strana
Srpskog telegrafa
od 23. avgusta 2021.

Naslovna strana
Srpskog telegrafa
od 8. decembra 2021.

Nakon napada na Europolis zbog organizacije odlaska mladih ljudi iz Srbije u Vukovar i posepu spomen domu Ovčara, 14. decembra 2020. na fantomskom portalu Prismotra, na novom fantomskom portalu Nije lepo ćutati izašao je 18. marta 2021. [drugi tekst](#), po svemu sudeći istih autora, takođe posvećen blaćenju ove organizacije. U oba teksta aktivisti ove organizacije se optužuju da sarađuju sa hrvatskom obaveštajnom službom i manipulišu mladim ljudima i decom. Vodeći se, naizgled istim motivom, odnosno zaštitom mladih i dece, lansirana je i kampanja blaćenja Udruženja nastavnika istorije Euroclio, koje je bilo predmet napada zbog organizovanja radionice za nastavnike istorije o korišćenju arhive Tribunala i Mehanizma. Nakon teksta objavljenog na portalu Sputnik [„Srpskoj deci serviraju hašku istinu o devedesetim: Istoričari upozoravaju na totalni kaos u nastavi“](#) 25. avgusta 2021, kampanja blaćenja nastavljena je 26. avgusta u Glasu javnost, u članku [„KAKVU TO ISTORIJU UČE NAŠA DECA? Profesorka OŠ iz Beograda radi za Udruženje iz Haga koje nam uvodi presude Međunarodnog tribunala u UDŽBENIKE!“](#),

te 27. avgusta [emisijom](#) na Kurir TV u kojoj su gostovali osuđeni ratni zločinac Veselin Šljivančanin, sin osuđenog ratnog zločinca Ratka Mladića, Darko Mladić i istoričar prof. dr Miloje Pršić, a koja se bavila upotrebom arhive Haškog tribunala u nastavnom programu. Kurir TV je 28. avgusta objavio i [„\(ANKETA\) DA LI DECA TREBA DA UČE O HAŠKOM TRIBUNALU? Nema lekcije o srpskim kraljevima, ali se nameće arhiva tribunala u Hagu“](#). Istog dana je u Srpskom telegrafu objavljen tekst [„OGROMAN UDARAC NA OBRAZOVNI SISTEM SRBIJE! Hag podučava nastavnike da su Srbi zločinci“](#) u kojem je preneti i izjava Slobodana Vuksanovića, bivšeg ministra u kojoj je rekao da je posredi „Pokušaj da se preko obrazovnog sistema usadi u neki genetski kod sadašnjih i budućih mladih generacija da su krivi, da smo mi Srbi krivi. Da nam se to ubrizga kao injekcija i da to nosimo zauvek kao jedan žig i teret.“ Već narednog dana, 29. avgusta, Kurir je objavio tekst [„SRAMNO: Đilasovoj ekipi nije sporno da nam deca uče lažnu, hašku istoriju?!“](#) Euroclio je reagovao [saopštenjem za javnost](#) 29. avgusta 2021. godine.

VRSTE ELEKTRONSKIH NAPADA

Napadi putem elektronskih medija

14

Napadi putem društvenih mreža

2

Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža

34

Foto: Đorđe Kostić

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U godini koja je za nama došlo je do značajnog pogoršanja okruženja u kojem deluju organizacije civilnog društva. Posmatranje broja registrovanih napada na aktiviste i organizacije koje se zalažu za ljudska prava (73), van šireg konteksta, može dovesti do pogrešnog zaključka da se situacija menja na bolje. Broj napada je smanjen prevashodno zbog gašenja veoma aktivnog fantomskog portala Prismotra krajem 2020. godine, ali se napadi pogoršavaju, ne samo po intenzitetu, već i po broju obuhvaćenih građana. Prekršajno kažnjavanje ekoloških aktivista krajem 2021. godine obuhvatilo je najmanje 1000 građana koji su učestvovali na blokadama, a koje su za cilj imale zaustavljanje štetne eksploatacije litijuma. Napadi su naročito bili intenzivni kada su poticali od države ili nepoznatih grupa za koje se sumnja da su pod kontrolom države.

Osim prekršajnih kazni, građani na blokadama bili su i predmet medijskog blaćenja u provladinim tabloidima i žrtve nasilja koje je podsticano i opravdavano od strane najviših državnih zvaničnika. Inertnost nadležnih organa u sprovođenju istraga, dodatno pogoršava slučajeve fizičkih napada na imovinu i lica i potkrepljuje navode o umešanosti države. Većina napada zabeleženih u

2020. godini nije dobila sudski epilog. U slučaju napada na prostorije Inicijative mladih za ljudska prava, Evropski sud za ljudska prava obavezao je Republiku Srbiju da odgovori na pitanja u vezi sa ugrožavanjem bezbednosti aktivista. Ovakva situacija je još više otežala upućivanje preporuka državi koja, osim što ignoriše svoje međunarodne obaveze, aktivno radi i na urušavanju položaja branitelja i braniteljki ljudskih prava. Komitet pravnika za ljudska prava sa žaljenjem konstatuje da država nije postupila po preporukama upućenim u prethodnom izveštaju, te ih, iz tog razloga, ponavlja:

- Pod hitno prestati sa praksom urušavanja dostignutih standarda ljudskih i manjinskih prava.
- Pod hitno prestati sa praksom označavanja pojedinaca i organizacija koji se zalažu za unapređenje ljudskih prava kao izdajnika, kako od strane izvršne, tako i od strane zakonodavne vlasti.
- Kontinuirano raditi na stvaranju povoljne društvene klime za branitelje i braniteljke ljudskih prava kroz preduzimanje konkretnih mera koje bi omogućile da se napadi na

braniteljke i branitelje ljudskih prava procesuiraju u krivičnom postupku, uz poštovanje prava oštećenih koja su garantovana Zakonom o krivičnom postupku.

- ▶ Kontinuirano raditi na stvaranju povoljne društvene klime za branitelje i braniteljke ljudskih prava kroz preduzimanje konkretnih mera koje bi omogućile da se građanski i upravni postupci u kojima se kao stranke javljaju branitelji i braniteljke ljudskih prava, a koji mogu biti dovedeni u vezu sa njihovim aktivnostima u polju ljudskih prava, vode uz poštovanje svih procesnih garancija i međunarodnih standarda u ovoj oblasti.
- ▶ Upravni nadzor nad radom udruženja, kao i aktivistkinja i aktivista koji obavljaju druge delatnosti, vršiti u skladu sa zakonom kada za to postoji odgovarajući pravni osnov, i na takav način da on ne ometa pojedinca ili organizaciju u procesu rada ili sprovođenja aktivnosti.
- ▶ Upoznati sve organe državne uprave, zakonodavne, izvršne i sudske vlasti sa Deklaracijom o pravima i odgovornostima pojedinaca i pojedinki, grupa i društvenih organa u unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda i obavezama koje Srbija ima prema ovoj Deklaraciji.
- ▶ Uzdržati se u zakonodavnim aktivnostima od ograničavanja rada organizacija civilnog društva, nametanja neopravdanih obaveza ili diskriminacije bilo koje vrste.

ANEKS: Spisak napada

Datum	Naslov	Žrtva	Napadač	Vrsta napada
1/31/2021	Sudski postupci protiv Desimira Stojanova Deska, aktiviste pokreta <i>Odbranimoreke Stare planine</i>	Desimir Stojanov Desko	Pravosudni organ, Policija	Pokretanje krivičnog postupka Pokretanje prekršajnog postupka
2/1/2021	Napad na Irfana Ugljanina, predsednika <i>Pazarskog građanskog pokreta</i>	Irfan Ugljanin	Fizičko lice	Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
2/13/2021	Napad na <i>Helsinški odbor za ljudska prava</i> [portal <i>Nije lepo ćutati</i>]	Izabela Kisić, Sonja Biserko	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
3/3/2021	Napad narodnog poslanika Marka Atlagića na <i>CRTA-u</i>	CRTA	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
3/7/2021	Privođenje Aleksandra Jovanovića Ćute, aktiviste pokreta <i>Odbranimoreke Stare planine</i>	Aleksandar Jovanović Ćuta	Policija	Lišenje slobode pod nadzorom državnih organa
3/10/2021	Napad narodnog poslanika Aleksandra Martinovića na <i>CRTA-u</i>	CRTA	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
3/11/2021	Napad narodnog poslanika Vladimira Orlića na <i>CRTA-u</i>	Raša Nedeljkov	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža

3/17/2021	Novi napad narodnog poslanika Aleksandra Martinovića na CRTA-u	Raša Nedeljkov, Vukosava Crnjanski	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
3/18/2021	Napad na aktiviste Europolisa [portal Nije lepo ćutati]	Ognjen Gogić, Dane Pribić, Vladimir Jeremić, Bogdan Rašić	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
3/26/2021	Privođenje Milana Vujića zbog objave na Tviteru	Milan Vujić	Policija	Lišenje slobode pod nadzorom državnih organa
3/26/2021	Napad na Inicijativu za ekonomska i socijalna prava - A11 [portal Nije lepo ćutati]	Svetlana Đurović, Milijana Trifković, Danilo Ćurčić	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
4/3/2021	Pretnje Miše Vacića aktivistima Ne davimo Beograd	Ne davimo Beograd	Član/simpatizer političke partije	Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
4/3/2021	Napadi na direktora Instituta za evropske poslove, Naima Lea Beširija	Naim Leo Beširi	Član/simpatizer političke partije	Napadi putem društvenih mreža Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
4/9/2021	Napad na novinare Zelene patrole i NVO OSNA	Zelena patrola	Fizičko lice	Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
4/9/2021	Napad na novinare Zelene patrole i NVO OSNA	NVO OSNA	Fizičko lice	Oštećivanje imovine
4/11/2021	Kontrola CEPRIS-a od strane finansijske policije	CEPRIS	Organ državne uprave	Prekomerni administrativni pritisci
4/15/2021	Privođenje aktivista Združene akcije Krov nad glavom u Beogradu	Združena akcija Krov nad glavom	Policija	Lišenje slobode pod nadzorom državnih organa
4/16/2021	Fizički napad na Daška Milinovića	Daško Milinović	Fizičko lice	Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)

5/9/2021	Fašistički grafiti na zidovima <i>KC Magacin</i> i <i>Kreativno edukativnog centra za osobe sa invaliditetom (KEC)</i>	<i>KC Magacin</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
5/9/2021	Fašistički grafiti na zidovima <i>KC Magacin</i> i <i>Kreativno edukativnog centra za osobe sa invaliditetom (KEC)</i>	<i>KEC</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
5/21/2021	Napad <i>Kurira</i> na Natašu Kandić	Nataša Kandić	Medij Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
5/24/2021	<i>Žene u crnom</i> - napad aktivista Srpske radikalne stranke na mirno okupljanje u Kruševcu	<i>Žene u crnom</i>	Član/simpatizer političke partije	Druga vrsta uznemiravanja
5/24/2021	<i>Udruženje žena Peščanik</i> - napad članova Srpske radikalne stranke na mirno okupljanje u Kruševcu	<i>Udruženje žena Peščanik</i> Kruševac	Član/simpatizer političke partije	Druga vrsta uznemiravanja
5/28/2021	Napad na direktora <i>Instituta za evropske poslove</i> , Naima Lea Beširija	Naim Leo Beširi	Fizičko lice Medij	Napadi putem društvenih mreža Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
6/6/2021	Novi napad <i>Kurira</i> na Natašu Kandić	Nataša Kandić	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
6/6/2021	Napad <i>UST-a</i> na udruženja i strukovne organizacije	Udruženja i strukovne organizacije	GONGO	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
6/12/2021	Fizički napad na aktivistu <i>Odbranimo planinu Babu, Planu i Lešje</i>	Zoran Miloradović	Fizičko lice	Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)

6/18/2021	Napad <i>Informera</i> na Milana Antonijevića	Milan Antonijević	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
6/21/2021	Tužba protiv aktiviste <i>Ne davimo Beograd</i>	Dobrica Veselinović	Privatno pravno lice	(SLAPP) Strateška tužba protiv učešća u javnim politikama
6/24/2021	Novi napad <i>UST-a</i> na strukovna udruženja sudija i tužilaca	Strukovna udruženja sudija i tužilaca	GONGO Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/7/2021	Fizički napad na aktivistu <i>Odbranimo šume Fruške Gore</i> od strane izvođača šumskih radova	Petar Živanović	Fizičko lice	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
8/9/2021	Lažne optužbe tabloida za podmetanje požara protiv <i>Ne davimo Beograd</i>	<i>Ne davimo Beograd</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
8/10/2021	Lažne optužbe poslanika za podmetanje požara protiv <i>Ne davimo Beograd</i>	<i>Ne davimo Beograd</i>	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
8/21/2021	Napad predsednika Aleksandra Vučića na <i>BIRODI</i>	<i>BIRODI</i>	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Nacionalna koalicija za decentralizaciju</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža

8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Komitet pravnika za ljudska prava -YUCOM</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Fondacija Catalyst</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Beogradski centar za bezbednosnu politiku</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Inicijativa mladih za ljudska prava</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Građanske inicijative</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Trag fondacija</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Fond za humanitarno pravo</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža

8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	<i>Evropski pokret u Srbiji</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/23/2021	Specijal <i>Srpskog telegrafa</i> o medijima i nevladinim organizacijama	CRTA	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/25/2021	Kampanja blaćenja protiv <i>Udruženja nastavnika istorije Euroclio</i>	<i>Euroclio</i>	Medij	Napadi putem elektronskih medija Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
8/27/2021	Napad na aktiviste <i>Zrenjaninske akcije (ZRAK)</i>	Miša Živanov	Fizičko lice	Oštećivanje imovine Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
9/11/2021	Demoliranje automobila <i>Društva za zaštitu i proučavanje ptica</i>	<i>Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije</i>	Fizičko lice	Oštećivanje imovine
9/17/2021	Napad na Belgrade Pride Forum	<i>Beograd Prajd</i>	Fizičko lice	Oštećivanje imovine
10/22/2021	Aktivistima onemogućen pristup konferenciji osuđenog ratnog zločinca Dragana Vasiljkovića	<i>Fond za Humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava</i>	Fizičko lice Nepoznat	Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena Drugo
10/25/2021	Uvredljivi grafiti na vratima kancelarije <i>Žena u crnom</i>	<i>Žene u crnom</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine
11/5/2021	Zabrana skupa <i>Inicijative mladih za ljudska prava</i> na međunarodni dan borbe protiv fašizma i antisemitizma	<i>Inicijativa mladih za ljudska prava</i>	Policija	Pokretanje nekog drugog postupka

11/7/2021	Pretnje smrću aktivistkinjama <i>Ženskog udruženja kolubarskog okruga</i>	<i>Žensko udruženje kolubarskog okruga</i>	Fizičko lice Nepoznat	Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
11/9/2021	Hapšenje aktivistkinje prilikom protesta ispred murala osuđenog ratnog zločinca	Aida Ćorović	Organ državne uprave	Lišenje slobode pod nadzorom državnih organa Pokretanje prekršajnog postupka
11/9/2021	Hapšenje aktivistkinje prilikom protesta ispred murala osuđenog ratnog zločinca	Jelena Jaćimović	Organ državne uprave	Lišenje slobode pod nadzorom državnih organa Pokretanje prekršajnog postupka
11/9/2021	Napad na aktivistkinju Jelenu Jaćimović od strane desničarskih aktivista	Jelena Jaćimović	Fizičko lice	Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena
11/11/2021	Grafiti mržnje na kancelariji <i>Inicijative mladih za ljudska prava</i>	<i>Inicijativa mladih za ljudska prava</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine
11/13/2021	Javno spaljivanje transparenta <i>Žena u crnom</i>	<i>Žene u crnom</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine
11/16/2021	Ponovo grafiti mržnje na kancelariji <i>Inicijative mladih za ljudska prava</i>	<i>Inicijativa mladih za ljudska prava</i>	Fizičko lice Nepoznat	Oštećivanje imovine
11/27/2021	Uvrede i pretnje premijerke Brnabić ekološkim aktivistima	<i>Kreni-promeni</i>	Javna ličnost	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
11/27/2021	Prekršajno kažnjavanje ekoloških aktivista	<i>Kreni-promeni</i>	Policija	Pokretanje prekršajnog postupka
12/4/2021	Govor mržnje protiv ekoloških aktivista na <i>TV Pink</i>	<i>Kreni-promeni</i>	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža

12/8/2021	Napad <i>Srpskog telegrafa</i> na <i>Komitet pravnika za ljudska prava</i> i <i>Kreni-promeni</i>	Katarina Golubović	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
12/8/2021	Napad <i>Srpskog telegrafa</i> na <i>Komitet pravnika za ljudska prava</i> i <i>Kreni-promeni</i>	Savo Manojlović	Medij	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža
12/27/2021	Napad buldožerom na ekološke aktiviste u Šapcu	<i>Kreni-promeni</i>	Fizičko lice Nepoznat	Fizički napad (Premlaćivanje, Nasilje, Povrede)
12/30/2021	Uvrede i pretnje ministra Vulina ekološkim aktivistima	<i>Kreni-promeni</i>	Javni funkcioner	Kleveta putem elektronskih medija ili društvenih mreža Pretnje/Dela zastrašivanja/Ucena